

Hanefiler, İmâmîyye ve Hanbelîler'den bir grup sahih kabul ederken diğerleri konuyu vâris lehine ikrarda bulunma çerçevesinde değerlendirmişlerdir. Hastanın zevcesi lehine mehir ikrarını Mâlikîler töhmetle bağlantılı olarak değerlendirirken cumhur mehr-i misl sınırındaki ikrarın sahih olduğu görüşündedir.

Evlenme ve Boşanma. Ölüm hastasının evlenmesi, yabancı bir kadını mirasçı ve mehir alacaklısı yaparak vârislere zarar verme kastıyla da olabileceğinden fakihler arasında tartışma konusu olmuş, çoğunluk böyle bir ihtimali değil dışa vurulan irade beyanını esas alarak mehr-i misille yapılan böyle bir evliliği sahih görmüş, aralarında miras hükümlerinin cereyan edeceğini söylemiştir. Mehr-i misli aşan kısmın ödenmesi vârislerin rızasına bağlıdır. İmam Mâlik'e göre ise burada artık kastın esas alınması gerekir, onun için de bu nikâh fâsittir; aralarında miras hükümleri cereyan etmez. Ölüm hastasının boşaması gerçek boşama iradesiyle yapılmış olabileceği gibi eşini mirastan mahrum etmek maksadıyla da yapılmış olabilir. Bu ikinci durumu hayli yüksek bir ihtimal olarak gören fakihler, eşini boşayan hastanın talâkını geçerli kabul etmişse de boşama hakkını kötüye kullanmasını önleyici bazı tedbirler getirmeye çalışmışlardır. Buna göre, meselâ hasta karısını ric'î talâkla boşar ve iddet içinde vefat ederse kadın kocasına mirasçı olur. Boşama bâin talâkla yapılmışsa cumhura göre iddeti içinde, Hanbelîler'e göre başka birisiyle evlenmedikçe, Mâlikîler'e göre ise iddeti sona ersin veya ermesin, iddet sonrasında evlensin veya evlenmesin kocasına mirasçı olur.

BİBLİYOGRAFYA :

Serahsî, *el-Mebsût*, VI, 168; XII, 97; XX, 84; Kâsânî, *Bedâ'î*, III, 221-224; VII, 224, 371; İbn Rüşd, *Bidâyetü'l-müctehid*, II, 68-69; İbn Kudâme, *el-Muğnî*, Kahire 1389/1969, IV, 406; VI, 193-208; X, 370; Muhakkık el-Hillî, *Şerâ'i'u'l-İslâm fi mesâ'il-i'l-helâl ve'l-harâm* (nşr. Abdülhüseyn M. Ali), Beyrut 1403/1983, II, 260-262; Osman b. Ali ez-Zeylaî, *Tebyînü'l-hakâ'ik*, Bulak 1313-15, II, 250; VI, 196; Bedreddin Simavî, *Câmî'u'l-fuşûleyn*, Kahire 1979, II, 238; Şemseddin er-Remlî, *Nihâyetü'l-muhtâc*, Beyrut 1404/1984, V, 69-70; VI, 60-64; *el-Fetâvâ'l-Hindîyye*, IV, 176, 402; İbn Âbidîn, *Reddû'l-muhtâr* (Kahire), III, 383-386; Mecelle, md. 877-880, 1595-1605; Bilmen, *Kamus*², I, 231-232; Mustafa Ahmed ez-Zerkâ, *el-Fıkhu'l-İslâmî fi şevbihi'l-cedid*, Dimaşk 1967, II, 799-807; Abdülkerîm Zeydân, *Mecmû'a Buḥûş fıkhiyye*, Bağdad 1396/1976, s. 249-270; Subhî Mahmesânî, *el-Mebâdî'ü's-şer'iyye ve'l-kânûniyye*, Beyrut 1981, s. 130-143; a.mlf., *en-Nazariyyetü'l'amme li'l-müce-*

bât ve'l-ukûd, Beyrut 1983, s. 389-401; Hayreddin Karaman, *Mukayeseli İslâm Hukuku*, İstanbul 1982, II, 116-120; Bedrân Ebû'l-Ayneyn Bedrân, *Târîhu'l-fıkhi'l-İslâmî ve nazariyyetü'l-mülkiyye ve'l-ukûd*, Beyrut, ts. (Dârü'n-nehdâti'l-Arabiyye), s. 445-451; Nu'mân Abdürrezâk es-Sâmerrâî, *Taşarrufâtü'l-marîz marâza'l-mevt fi's-şer'i'a ve kânûn*, Riyad 1403/1983; Muhammed Âl-i Bahrülulûm, *Üyûbü'l-irâde fi's-şer'iati'l-İslâmiyye*, Beyrut 1984, s. 438-479; Ebû Bekir İsmâil M. Mikâ, *Aḥkâmü'l-marîz fi'l-fıkhi'l-İslâmî: el-'İbâdât ve'l-aḥvâl-ü's-şahsiyye*, Riyad 1404/1984, s. 165-220; Ali Muayyiddin el-Karadâgî, *Mebde'ü'r-rizâ fi'l-ukûd*, Beyrut 1406/1985, I, 500-506; M. Ca'fer Şemseddin, *el-Vaşiyye ve aḥkâmühâ fi'l-fıkhi'l-İslâmî*, Beyrut 1985, s. 252-265; M. Mustafa Şelebî, *el-Medḥal fi't-ta'rif bi'l-fıkhi'l-İslâmî*, Beyrut 1405/1985, s. 510-517; Hüseyin Halef el-Cübûrî, *'Avânîzü'l-ehliyye 'inde'l-uşûliyyîn*, Mekke 1408/1988, s. 295-309; H. Yanagihashi, "The Doctrinal Development of Marad al-Mawt in the Formative Period of Islamic Law", *Islamic Law and Society*, V/3, Leiden 1998, s. 326-358; "Marazü'l-mevt", *Mu.F*, XXXVII, 5-29.

ALİ BAKKAL

MARCO POLO

(ö. 1324)

Batı dünyasına
Asya ve Uzakdoğu'yu tanıtan
Venedikli seyyah.

Hayatı ve seyahatleri hakkındaki bilgiler kesinlik kazanmamış olmakla birlikte 1254'te Venedik'te doğduğu ve tüccar bir aileye mensup bulunduğu belirtilir. Babası Nicolò ve amcası Matteo İstanbul, Kırım, Volga bölgesi, Bulgar ve Saray şehirleriyle İran'dan Çin'e uzanan kesimde ticarî faaliyetlerde bulunmuşlar, 1260-1269 yıllarındaki seyahatleriyle Pekin'e ulaşmışlar. Ülkelere döndükten iki yıl sonra Papa Gregorio tarafından tekrar Pekin'e gönderildiklerinde yanlarına Marco Polo ile iki de misyoner aldılar. 1271-1274 yılları arasında sürdüren bu seyahat esnasında Kubilay Han onları yazlık sarayında kabul etti. Küçük yaşta bulunan Marco Polo burada mahallî dilleri öğrendi, birçok olaya şahit oldu. Bu arada bazı resmî görevler üstlendi. 1292'de ailesiyle birlikte dönüş yolculuğuna başladı. On dört gemi ve 700 mürettebattan oluşan filo on beş ay sonra İran körfezindeki Hürmüz Limanı'na ulaştı. Burada, Kubilay Han tarafından Argun Han'a gönderilen Prenses Cocacin'e (Moğolca'sı Kökeçin / mavi) saraya kadar refakat ettiler ve Argun Han öldüğü için Gâzân Han'a misafir oldular. 1295 yılında Venedik şehrine dönen grubu ahali büyük bir merakla karşıladıysa da onla-

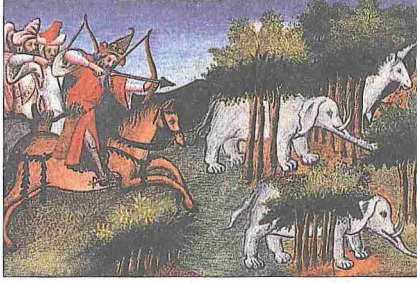
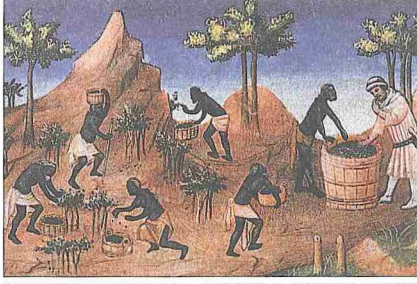
rın anlattıklarını hiçbir şekilde dikkate almadı.

Venedikliler ile Cenovalılar arasında 1298'de savaş patlak verince Marco Polo askere alındı. Curzola savaşı denilen çarpışma sonucunda yenilen donanması ile birlikte esir edilip zindana atıldı. Aynı koğuştaki bulunan Pisalı Rustichello adındaki bir esir, ondan dinlediklerini 1299 yılında beraberce tahliye olmalarının ardından kaleme aldı. Eser devrin en çok okunan yazı dili olan Fransızca ile yazılmıştı. Marco Polo ülkesinde evlendi ve üç çocuk sahibi oldu; babası Nicolo 1300'de, kendisi 1324'te öldü ve San Lorenzo Kilisesi'ne gömüldü. Yaşadığı evi Venedik Belediyesi muhafaza edip mahalleye de adını verdi.

Marco Polo'nun seyahati sırasındaki gözlemlerini ihtiva eden ve Batı'da edebiyat, kültür ve doğubilim alanlarında önemli bir yere sahip olan eserin asıl metni hünüz ele geçmiştir. İtalyanlar eseri *Il Milione* (Milione) başlığıyla anarlar ve bu ismi ataları arasında bulunan Emilione adlı bir kişiye dayandırır. Fransızca adı *Le divisament dou monde* olup mevcut en eski tarihli metin bu dildir. İngilizler, XIX. yüzyıl boyunca Hakluyt Society serisi içinde bu seyyahın eserini kendi dillerine kazandırmışlardır. Marco Polo'nun kitabı bir seyahatnâme özelliği taşır. Gezip gördüğü yerlerin iktisadî, ziraî, ticarî zenginliğini anlatan Marco Polo idarî sistemlere dair bilgiler verir. Yer yer olağan üstü olaylarla süslenen eserde diğer bazı seyyah, tüccar ve misyonerler tarafından yazılan kitaplardan iktibasların bulunması metnin gerçekleri yansıtmaması konusunda tartışmalara yol açmıştır. Ayrıca Çin Seddi ve çay hakkında hiçbir bilginin mevcut olmaması araştırmacılarca garip karşılanmıştır. Hatta Marco Polo'nun Çin'e hiç gitmediği ve eserde yer alan bilgilerin tamamen uydurma bir özellik taşıdığı iddia edilmiştir.

Marco
Polo'nun
seyahatnâmesinin
1477 yılı
baskısında
bulunan
tasviri
(M. H. Şakiroğlu
fotoğraf
arşivi)

Marco Polo'nun seyahatnâmesindeki tasvirlerden iki örnek

Seyahatnâmede özellikle Türk ve İslâm âlemi hakkında yer alan özlü bilgiler dikkat çekicidir. Yola çıktıktan sonra Marco Polo ve yanındakiler, Laiazzo (günümüzde adı Yumurtalık, tarihî ve resmî adı Ayas) Limanı'ndan karaya çıkıp bugünkü Güneydoğu Anadolu topraklarını geçmişlerdir; bu bölge eserde Turcomannia vilâyeti olarak anılmıştır. Hayvancılıkla geçinen bölge halkının dünyanın en güzel ipek halılarını dokudukları anlatılır; bu arada Ermeniler'le Rumlar'ın ticaret ve zanaatla uğraştıkları kaydedilir. Erzincan'da mükemmel "buchareme" (Buha-ra işi) ve "bambagia" (pamuk) imal edildiği belirtilip Gürcistan sınırında bir yerde Hz. Nûh'un gemisinin bulunduğu yazılır. Bu arada Akkoyunlular ile Karakoyunlular adasındaki çatışmalar aktarılır. Daha sonra İran'a girilir ve bütün Orta Asya katedilir. İran'ın Tebriz şehri ve diğer büyük şehirleri anlatılıp Hz. İsa'nın doğumunu haber veren üç büyücü riva-yeti nakledilir. Hürmüz, Yezd ve Kirman geçilip, Orta Asya'da "dünyanın çatısı" Pamir'le karşılaşılır. Gobi çölü aşılar, Moğolistan ve Türkistan'a inilir ve 1275 yılında Kubilay Han'ın huzuruna çıkılır. Marco Polo'nun bu ülkede on yedi yıl süren ikame-ti hakkında verdiği mâlûmat eserin esas konusunu teşkil eder. Devrin hükümda-rının devlet merkezi ve diğer bölgeler hakkında bilgi aktarılır. Ticarî mallarla insanların faydalandıkları bitkiler, yiye-

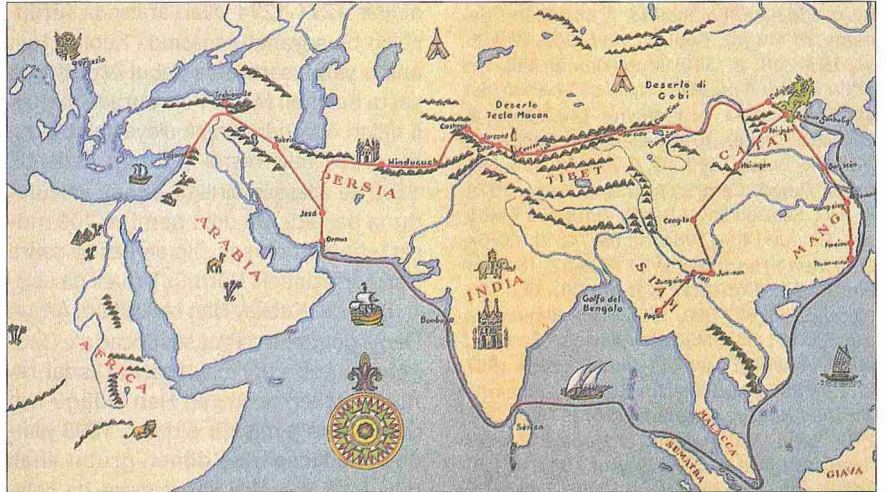
cekler ve içeceklerden söz edilir. Zipangu (Zipagu) diye adlandırılan Japonya hakın-da ilginç notlara yer verilir. Marco Polo ailesinin dönüş güzergâhı, Çin sahilinden deniz yoluyla İran körfezi ve oradan kara yoluyla Trabzon ve tekrar denizden İstanbul, Eğriboz adası ve Venedik'tir.

İstinsah edilen çeşitli dillerdeki yazma nüshalardan sonra matbaanın Venedik şehrinde kurulmasını takip eden yıllardan başlayarak çok sayıda basılı metin oluşmuştur. Bir kısım yazmalar için minyatürler, basılı kitaplar için gravürler hazırlanmıştır (bunların dökümü için bk. Watana-be, *Marco Polo Bibliography* [1477-1983], tür.yer.). Verdiği bilgiler Geç Ortaçağ Avrupa'sında çok ilgi çeken ve hayalî, zengin Doğu ve Uzakdoğu imajının oluşmasında büyük rolü olan kitap günümüze gelinceye kadar çeşitli yönleriyle incelenmiştir. Dil, edebiyat ve kültür uzmanları, Marco Polo'dan kalma metinlerin tas-nif ve nitelendirilmesi üzerinde durarak asıl nüshaya en yakın bir metin elde etmeye çalışmışlardır. 1928'de Luigi Foscolo Benedetto tarafından büyük ölçüde tasnifi yapılan bu incelemelerin 1975 yılında yeni bir şekli Valeria Bertolucci Pizzorusso ortaya koymuştur. Ayrıca eser-de Türkçe ve Türk âlemiyle ilgili mâlû-matı toplayan Giorgio R. Cardona tahlilî bir dizinini hazırlarken bütün neşriyatı bir araya getirmiştir (aş. bk.). Marco Polo ve eseri Türk araştırmacıları arasında da ilgi görmüş ve Batı dillerine yapılan çevirileri aracılığı ile kullanılmıştır. Ancak

metnin tamamının ilmi usullere uygun ve tamamlayıcı notlarla Türkçe'ye bir ter-cümesi henüz yapılmamıştır. H. Yule ta-rafından neşri gerçekleştirilen İngilizce metniyle Fransızca'ya aktarılan metin-lerden bazı kayıtlar ıktibas edilmiş ve bazı eksik çeviriler yapılmıştır.

Neşirleri. *Milione, versione toscana del Trecento, Edizione critica a cura di Valeria Bertolucci Pizzorusso. Indice ragionato di Giorgio R. Cardona, Mila-no 1975; Il Milione Introduzione e note di Marcello Ciccuto con un saggio di Anthony Burgess e le miniature a col-ori del codice di Oxford* (Milano 1982); *Milione, a cura di Ettore Mazzali, (Mi-lano 1982); Il Milione veneto* (a cura di A. Barbieri – A. Andreose; Venezia 1999); M. G. Pauthier, *Le livre de Marco Polo citoyen de Venise conseiller privé et commis saire impérial de Khoubilai-Khân: Redigé en français sous sa dictée en 1298 par Rusticien de Pise, publié pour la première fois d'après trois manuscrits inédits de la Biblio-thèque Impériale de Paris, présentant la rédaction primitive du Livre, revue par Marc Pol, lui-même et donnée par lui, en 1302, à Thiébauld de Cépoy, accompagnée de variantes, de l'explica-tion des motz hors d'usage* (Paris 1865); *The Book of sir Marco Polo* (translated-ed. H. Yule; London 1903, third edition); H. Cordier, *Sir Marco Polo* (London 1920); *Il Milione Prima edizione integrale a cura di Luigi Foscolo Benedetto* (Firen-

Marco Polo'nun seyahatlerinin güzergâhını gösteren harita

ze 1928); P. V. de la Blache, *Marco Polo'nun Seyahati, Avrupa ile Asya'nın Münasebatı* (trc. Emiroğlu Ziya; İstanbul 1932); C. Moule – P. Pelliot, *Marco Polo. The Description of the World I-II* (London 1938); Fuad Carım, *Marco Polo ve İbn Batuta: Yazdıklarının Çoğu Türkler'le İlgili Dünyanın En Önemli İki Seyyahu* (İstanbul 1966); Ömer Güngören, *Marco Polonun Geziler Kitabı* (İstanbul 1985); R. M. Ruggeri, *Marco Polo. Il Milione Introduzione, edizione del testo toscano ("Ottimo") note illustrative, esegetiche, linguistiche, repertori onomastici e lessicali* (Firenze 1986); J. Larner, *Marco Polo and the Discovery of the World* (New Haven 1999).

BİBLİYOGRAFYA :

Nel Centenario della nascita di Marco Polo, Venezia 1955; P. Pelliot, *Notes on Marco Polo*, Paris 1959; H. Watanabe, "Marco Polo Bibliografi", *Bunken*, Tokyo 1963, X, 24-38; a.mlf., *Marco Polo Bibliography (1477-1983)*, Tokyo 1986; L. Olschki, *L'Asia di Marco Polo Introduzione alla lettura e allo studio del Milione*, Venezia 1978; *Marco Polo, Venezia e l'Oriente*, Milano 1981; A. M. Piemontese, *Bibliografia Italiana dell'Iran (1462-1982)*, Napoli 1982, I, 137-140, 175; II, 867; F. Brunello, *Marco Polo e le merci dell'Oriente*, Vicenza 1986; R. M. della Rocca, "Sulle orme di Marco Polo", *Italia che scrive*, sy. 31 (1954), s. 12-122; G. Tucci, "Marco Polo", a.e., s. 107-112; R. Almagia, "Importanza geografica del viaggio di Marco Polo", a.e., s. 113-115; G. Scognamiglio, "Saggio di bibliografia poliana", a.e., s. 143-148; Mahmut H. Şakiroğlu, "Venedikli Seyyah Marco Polo ve Eseri (Hakkında Yapılan En Yeni Metin Neşri Vesilesiyle)", *Erdem*, VI/17, Ankara 1990, s. 587-602; Turgut Akpınar, "Yüzyıllardır Dünyayı Aldatan Venedikli Marco Polo Çin'i Gördü Mü?", *TT*, XXXV/209 (2001), s. 335-338; U. Tucci, "Il libro di Marco Polo tra filologia e informatica", *Studi Veneziani*, XLIII, Venezia 2002, s. 77-93; C. Errera, "Marco Polo", *Enciclopedia Italiana*, Roma 1935, XXVII, 719-723.

MAHMUT H. ŞAKIROĞLU

MARÇAIS, Georges (1876-1962)

Fransız şarkiyatçısı.

Rennes'de doğdu; Breton asıllıdır. Yüksek öğrenimini Paris Güzel Sanatlar Enstitüsü'nde tamamladı. Doktorasını yaptıktan sonra 1919'da Cezayir Üniversitesi Edebiyat Fakültesi İslâm Eserleri Kürsüsü'ne öğretim üyesi olarak tayin edildi ve bu görevini 1944 yılına kadar yürüttü. 1931'de ayrıca üniversiteye bağlı Doğu Araştırmaları Enstitüsü'nün müdürlüğüne getirildi. Yazarlar ve Edebiyatçılar Birliği ile Fransız Enstitüsü Güzel Sanat-

lar Akademisi'ne üye seçildi. Yetiştirdiği öğrencileri ve meslektaşları, onun 80. yaş günü için I. cildi kendi makalelerinden oluşturulan iki ciltlik bir armağan kitabı yayımladılar (bk. bibl.). 20 Mayıs 1962 tarihinde öldü. Mütevazı, cömert ve çalışkan kişiliğiyle tanınmıştır.

Georges Marçais, Batı İslâm medeniyeti uzmanıydı. Kuzey Afrika'daki müslüman millet ve devletlerinin tarihî, politik, sosyal, ekonomik ve kültürel yapıları üzerine çalışmış, bu konularla ilgili birçok kitap ve makale yazmıştır. Bu çalışmaları arasında Marçais özellikle Kuzey Afrika'nın mimarisini, küçük el sanatlarını, dokuma, giyim, hat, süsleme, halıcılık ve minyatürcülüğünü mahallî nitelikleri ve yöresel özellikleriyle ele alıp tanıtmış, böylece Batı İslâm medeniyetine ait öz değerlerin ortaya çıkarılmasına önemli katkılarda bulunmuştur.

Eserleri. 1. *Monuments arabes de Tlemcen* (Paris 1903). Tilimsân'daki Arap mimarisi üzerine ağabeyi William Marçais'in de yardımıyla hazırladığı ilk kitabıdır. 2. *La mosquée de Walid à Damas* (1906). Şam'da Emevî Halifesi Velîd b. Abdülmelik tarafından yaptırılan Emeviyye Camii hakkındadır. 3. *Les arabes en Berbérie du XIe au XIVe siècle* (Constantin - Paris 1913). XI-XIV. yüzyıllar arasında Berberî bölgesinde yaşayan Araplar'ı incelediği doktora tezidir. 4. *Manuel d'art musulman, l'architecture, I-II* (Paris 1926-1927). Kuzey Afrika küçük el sanatlarını ve mimarisini ayrıntılı biçimde inceleyen önemli bir kaynaktır. Eser daha sonra gözden geçirilerek genişletilmiş ve *L'architecture musulmane d'occident* adıyla yeniden basılmıştır (Paris 1954). 5. *Le costume musulman d'Alger* (Paris 1930). Cezayir müslümanlarının giyim tarzı hakkındadır. 6. *La Berbérie musulmane et l'orient au moyen-âge* (Paris 1946). Doktora tezinde incelediği konulardan birçoğunu yeniden ele alıp değerlendirdiği ve Ortaçağ Kuzey Afrikası ile Doğu İslâm dünyasını mukayese ettiği bir çalışmadır. 7. *Algérie médiévale. Monuments et paysages historiques* (Paris 1957). Ortaçağ Cezayiri'nin tarihî görünümü ve âbideleri hakkındadır. 8. *Les bijoux musulmans de l'Afrique du nord* (Alger 1958). Kuzey Afrika kuyumculuğu ve takılarıyla ilgilidir. 9. *Villes et campagnes d'Algérie, album* (Paris 1958). Cezayir'in kırsal kesimlerini fotoğraflarla tanıtan bir albümdür. 10. *La miniature musulmane* (Alger 1960). 11. *L'art musulman* (Paris

1962). Kuzey Afrika ağırlıklı olarak genel anlamda İslâm sanatını inceler (1955'e kadar basılan eserlerinin tam listesi için bk. *Mélanges d'histoire*, I [1957], s. 257-260; 1955'ten sonraki eserlerini kapsayan ek liste için bk. Brunschvig, XI/1 [1964], s. 3-4).

BİBLİYOGRAFYA :

Mélanges d'histoire et d'archéologie de l'occident musulman, Alger 1957, I, 257-260, ayrıca bk. Önsöz; Necib el-Akiki, *el-Müsteşrikün*, Kahire 1958, I, 253-255; D. Reig, *Homo orientaliste*, Paris 1988, s. 116; R. Brunschvig, "Hommage à Georges Marçais", *Arabica*, XI/1, Leiden 1964, s. 1-4.

SABRİ HİZMETLİ

MARDİN

Güneydoğu Anadolu bölgesinde şehir ve bu şehrin merkez olduğu il.

Mardin-Midyat eşiğinin güney yamaçları üzerinde, Yukarı Dicle havzasını el-Cezîre ovasına bağlayan en elverişli geçit yerinde İran, Azerbaycan ve Anadolu'dan gelip Suriye, el-Cezîre ve Irak'a giden kadim yollara hâkim bir konumda denizden 1000-1100 m. yükseklikte bir sırt üzerindedir. Şehrin 100 m. kadar yukarısında heybetli kalesi bulunur.

Tarih. el-Cezîre'nin Diyarbekir bölgesinde yer alan şehrin ne zaman ve nasıl kurulduğu hakkında kesin bilgi yoktur. Mardin adı Süryânîce kaynaklarda Marde, Arapça kaynaklarda Mâridîn şeklinde kaydedilir. Kelimenin menşei hakkında farklı görüşler ileri sürülmektedir. Modern araştırmacılar Mardin kelimesinin savaşçı bir kavim olan Mardeler'le ilgili olduğunu, Mardeler'in İran hükümdarlarından Erdeşîr (226-240) tarafından buraya yerleştirildiğini zikreder. Mardin'in gerçek adının Mardin olarak halk arasında şöhret bulduğu ve "kaleler" anlamına geldiği de öne sürülen görüşler arasındadır. Bu adın, şehrin tabii savunma yerini olma ve gözetleme faaliyetlerini yapmaya uygun bulunma özellikleriyle ilgili olması muhtemeldir. Şehrin bugünkü adı Arapça kaynaklarda geçen Mâridîn'den gelmiştir. Ticarî ve askerî bakımdan önemli bir konuma sahip olmasına rağmen adına İlkçağ kaynaklarında rastlanmamaktadır. Mardin adı ilk defa milâttan sonra IV. yüzyıl Roma tarihçilerinden Ammianus Marcellinus'ta geçmektedir. İslâmiyet'in bölgeye yayılışına kadar olan dönemde Mardin ikinci derecede bir kale konumunda kalmıştır. Nitekim Iustinianos döneminin (527-565) ünlü tarihçisi Prokopios, şehri